

PROTOKOLL

for

møte i Omsetningsrådet

tirsdag 3. oktober 2017 kl. 08:00

på

Hotel Ullensvang

Møte ble hevet kl 09:20

Til stede:	Björg Tørresdal, Lars Petter Bartnes, Kristin Taraldsrud Hoff, Jan-Egil Pedersen, Anne Jødahl Skuterud (per telefon), Sigrid Helland, Bjørn-Ole Juul-Hansen, Trine Hasvang Vaag, Trond Reierstad, Vibeke Andersen og Ragnhild Bergset Elvestad (per telefon, varamedlem for Arne Lofthus)
Forfall:	Arne Lofthus
Fra Landbruksdirektoratet:	Nina Strømnes Rodem, Elsebeth Hoel, Siv Heia Uldal, Bjørn Skjeppe, Lise Wirstad Dynna, Hege Heiberg, Mari Holteberg Vold, Anders Leine og Ida Louise Bjønness

Saksliste

048/17	Godkjenning av innkalling og dagsorden.....	2
049/17	Godkjenning av protokoll fra forrige møte.....	4
050/17	Orientering fra markedsregulator.....	6
051/17	Melk - Satser for prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder i 2018.....	8
052/17	Pels - Søknad om omdisponering av midler i 2017.....	14
053/17	Egg - Frivillig førtidsslaktning av verpehøner - utvidet kvote for 2017.....	16
054/17	Markedsbalansering - gjennomgang av virkemiddelbruken og endringer i regelverket.....	24
055/17	Opplysningskontorene - iverksette avvikling av finansiering over omsetningsavgiften.....	34
056/17	Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2018.....	37

Saksnr.: 048/17	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Godkjenning av innkalling og dagsorden	Saksnr.: 17/43783-1

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Innkalling og dagsorden godkjennes.

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Saksdokumenter ble sendt ut elektronisk til medlemmer og varamedlemmer. Dokumentene er også lagt inn i den nye skyløsningen Jottacloud. Vedlegg er kun tilgjengelig her.

Dagsorden ble også sendt medlemmene per post.

Saksnr.: 049/17	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Godkjenning av protokoll fra forrige møte	Saksnr.: 17/43783-2

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Protokollen fra møtet 24. august 2017 godkjennes.

Godkjenning av protokoll fra forrige møte

Det har ikke kommet merknader til utsendt protokoll.

Saksnr.: 050/17	Sektor: Kjøtt, egg, fjørfe, korn og melk	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Orientering fra markedsregulator	Saksnr.: 17/43783-3

Møtebehandling

Representant Bjørn-Ole Juul-Hansen bad om prognose over konsekvenser for melkeproduksjonen og tilhørende eventuelt reguleringsbehov som følge av nedtrappingen av eksporten av Jarlsberg.

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

Orientering fra markedsregulator

Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Anne Jødahl Skuterud
- Kjøtt, egg og fjørfekjøtt Trine Hasvang Vaag
- Melk Trond Reierstad

Presentasjonene er lagt ut på Jottacloud.

Saksnr.: 051/17	Sektor: Melk	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Melk - Satser for prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder i 2018	Saksnr.: 16/57104-9

Beskrivelse

Fastsettelse av satser for prisnedskrivning ved salg av meieriprodukter til spesialmarkeder i 2018.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av melk og melkeprodukter § 4-6 fastsatt av Omsetningsrådet 1. desember 2009 med hjemmel i forskrift 2008-10-22 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger**Vedlegg**

Brev fra Tine SA datert 1. september 2017.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet fastsetter følgende satser for prisnedskrivning ved salg av melkeprodukter til spesialmarkeder i 2018:

Yoghurt	kr	5,50	per kg
Hvitost	kr	25,00	per kg
Smør	kr	5,00	per kg
Smelteost	kr	0,00	per kg

Melk - Satser for prisnedskrivning ved salg til spesialmarkeder i 2018

Tine SA foreslår satser ved salg av meieriprodukter til spesialmarkeder i 2018 i brev av 1. september 2017. Tine foreslår uendrede satser sammenlignet med satsene for 2017.

Beregning

I henhold til §4-6 i retningslinjene for markedsregulering av melk og melkeprodukter kan det ytes prisnedskrivning i forbindelse med salg av visse norske melkeprodukter til spesialmarkeder. Følgende varegrupper er omfattet av ordningen; yoghurt, smør, ost og smelteost. Det gis prisnedskrivning etter en sats per kg for solgt vare.

Prisnedskrivningsattsene fastsettes av Omsetningsrådet på grunnlag av differansen mellom markedsregulators listepriiser for de aktuelle varene ved salg til dagligvaremarkedet innenlands og salgspriser markedsregulator benytter i spesialmarkeder. For å vurdere markedsregulators forslag har Landbruksdirektoratet for ost benyttet tyske priser og vurdert disse i forhold til markedsregulators forslag til satser. For smør har Landbruksdirektoratet benyttet priser fra Tyskland. For yoghurt har Landbruksdirektoratet benyttet gjennomsnittlig cif importpris på fruktyoghurt.

De totale kostnadene til prisnedskrivning i spesialmarkeder utgjorde i 2016 5 474 811 kroner. Det ble utbetalt prisnedskrivning på grunnlag av et salg på totalt 469 262 kg. Kvantaene fordelte seg slik:

Yoghurt	89 785 kg
Hvitost	154 180 kg
Smør	225 297 kg
Smelteost	0 kg

Sammenlignet med 2015 er total prisnedskrivning redusert med 0,9 mill. kroner. Salget totalt er redusert med i overkant av 100 000 kg, eller vel 20 prosent. Yoghurt har hatt en reduksjon på i overkant av 230 000 kg, mens reduksjonen for ost har vært på om lag 125 000 kg. I 2015 var det ikke prisnedskrivning for smør, slik at salget av smør under ordningen er økt med vel 225 000 kg.

Informasjon om salg til spesialmarkeder i 2017 vil først foreligge våren 2018, etter at oppgaven for 2017 er sendt inn.

Tines forslag

I brev fra Tine datert 1. september kommer Tine med forslag til satser og begrunnelser for forslagene.

For ost vurderer Tine at norsk ost fremdeles er dyr i forhold til importert ost. De mener at det først og fremst er i segmentet for halvfaste standardoster det er stort prispress.

For yoghurt vurderer Tine at det er et stort prisgap mellom norske – og importerte produkter, spesielt på små forpakninger (4 pk).

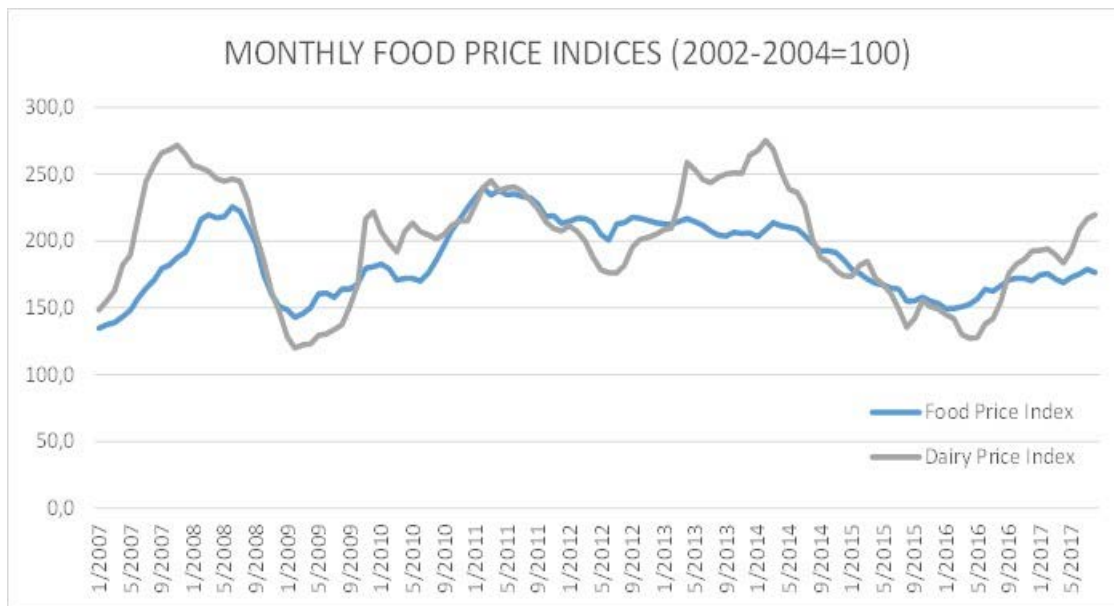
Tine hevder at prisen på smør internasjonalt har økt mye i 2017, men de forventer at den kommer ned på et mer normalt nivå i løpet av neste år. Tine argumenterer derfor med at de trenger å opprettholde satsen for smør på samme nivå som tidligere.

Tine konkluderer med at de foreslår uendrede satser for alle produkter for 2018, men de vil følge situasjonen nøye før forslag til sats for 2019.

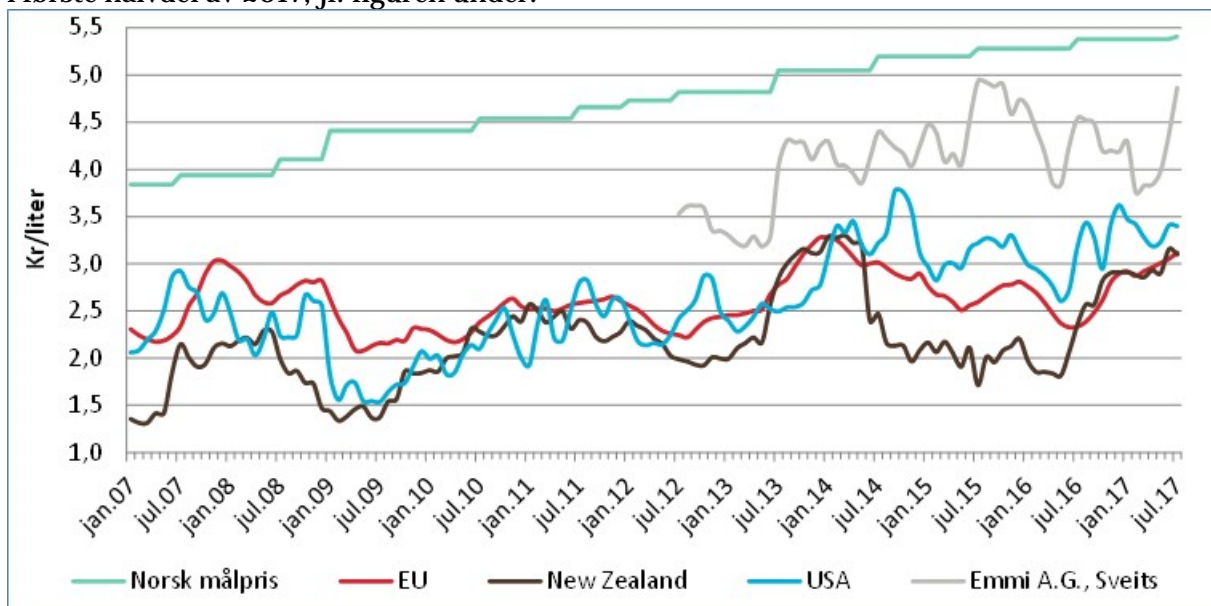
Landbruksdirektoratets vurdering

Omsetningsrådets arbeidsutvalg signaliserte i 2007 at satsene for prisedskrivning av meieriprodukter ved salg til spesialmarkeder ikke bør økes, men beholdes stabile eller reduseres. Satsene ble økt for både yoghurt, hvitost og smør i 2016, etter flere år med uendrede satser, mens satsene for 2017 er uendret sammenlignet med 2016.

Verdensmarkedsprisene på meieriprodukter var historisk sett høye i 2007. I 2008 ble prisene betydelig redusert, og de holdt et svært lavt nivå i 2009. I perioden fra 2009 til 2014 steg prisene. I 2015 og 2016 ble prisene igjen redusert, mens de steg de siste månedene av 2016 og i 2017. Indeksen legger likevel lavere nå enn i 2007 og 2014 hvor meieriprisene var svært høye. Figuren under viser FAOs månedlige matvareindeks og prisindeks for meierivarer.

Prisen på melk som produsenter får fra selskaper i EU og fra Fonterra i New Zealand er økt i første halvdel av 2017, jf. figuren under.

Pris til produsent på melk i forskjellige land og norsk målpris frem til juli 2017, kilde internasjonale priser: www.milkprices.nl

Landbruksdirektoratet har undersøkt Tines listepriiser for de aktuelle varene ved salg til dagligvaremarkedet innenlands og sammenlignet med salgspriser markedsregulator benytter i spesialmarkeder, jf. retningslinjene. Siden konkurranseflaten for produkter til spesialmarkeder også er verdensmarkedets priser, har vi gjort en vurdering av hva spesialmarkedene kan kjøpe tilsvarende varer for på verdensmarkedet.

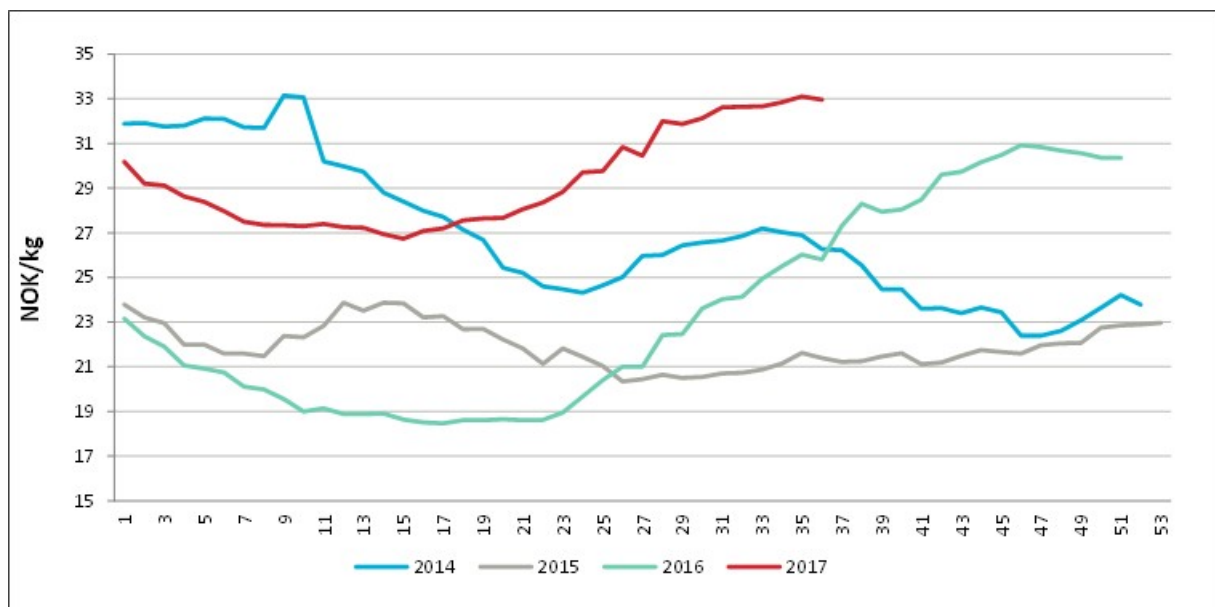
Ost

Satsen for hvitost har vært uendret i perioden 2009 til 2016, da den ble økt med 7 kr per kg til 25 kr per kg. I 2017 ble satsen videreført og Tine foreslår å videreføre denne satsen også for 2018.

Prisene på gouda i Tyskland i 2017 er høyere så langt i 2017 enn i samme periode i 2016 for de markedene Landbruksdirektoratet følger med på.

Landbruksdirektoratet har fått dokumentasjon fra Tine som viser at prisforskjellen mellom norsk pris og verdensmarkedspris for tysk gouda er større enn 25,00 kr per kg, som er Tines forslag til sats for 2018. Landbruksdirektoratet anbefaler derfor at Tines vurdering om at det er nødvendig å opprettholde satsen for ost på dette nivå støttes.

Grafen under viser utviklingen i prisen på tysk Gouda foregående år og hittil i 2017.

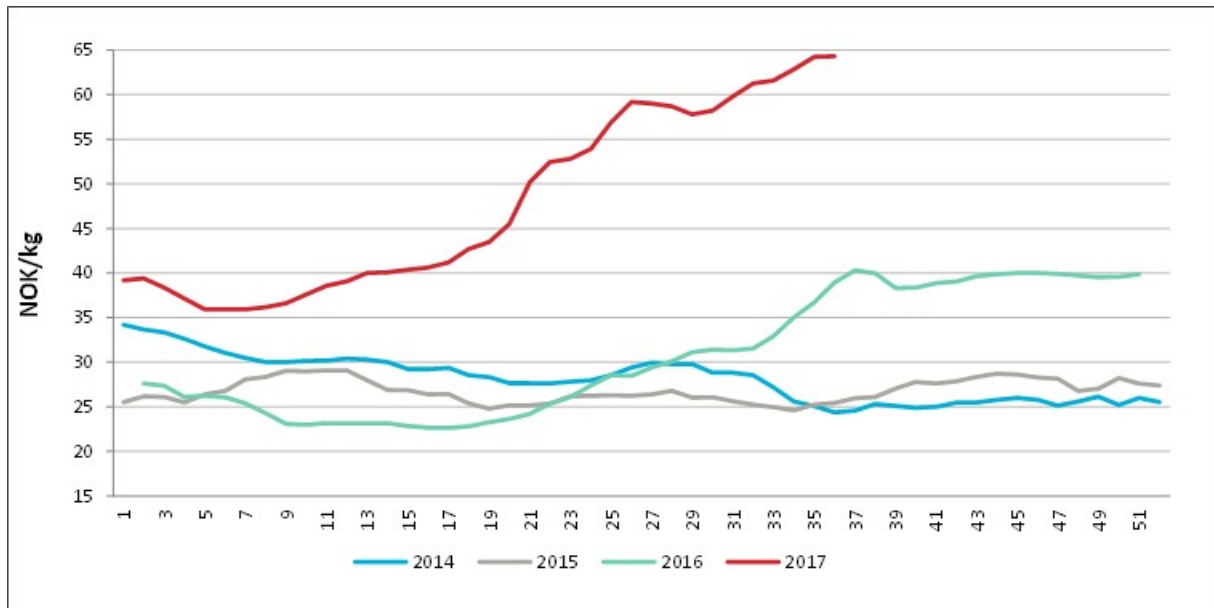

Engrospris på gouda fra Tyskland, kilde: www.milchwirtschaft.de

Smør

Satsen på smør ble satt til null i 2013 og var uendret fram til 2016, da satsen ble økt til 5,00 kr per kg. Tine foreslår å videreføre denne satsen for 2018.

Prisnivået internasjonalt på de priser Landbruksdirektoratet følger med på har variert fra 34 kr per kg til vel 60 kr per kg så langt i år. Prisene har økt kraftig i løpet av varen og sommeren i år. Se figuren under.

Engrospris på smør i Tyskland. Kilde: Süddeutsche Butter- und Käsebörse.

Frem til august 2017 har prisforskjellen mellom norsk pris og priser i Tyskland og Nederland likevel vært større enn nivået på foreslått prisnedskrivningsatts. I den siste tiden har tyske priser ligget på nivå med norsk prisnivå. Gjennomsnittlig pris for tysk smør i 2016 og hittil i år, indikerer en vesentlig forbedring av konkurransekraften til norsk smør i 2017 sammenlignet med 2016. Landbruksdirektoratet antar at prisene på smør internasjonalt (dvs. her Tyskland og Nederland) vil holde seg høye resten av 2017. Det kan komme en liten korreksjon når melkeproduksjonen sesongmessig øker i EU til vinteren. Prisutviklingen på smør vil videre avhenge noe av prisutviklingen på skummetmelkpulver der lagrene i EU for tiden er høye. Etterspørselen etter smør er også sterk i EU. Smør erstatter margarin i mange sammenhenger. På den andre siden er kjøpere av smør avventende, melder Süddeutsche Butter- und Käsebörse, og margarin kan ta tilbake markedsandeler fra smør. Det er ut fra dette vanskelig å prognosere om prisen på tysk smør vil være lavere enn norsk pris i 2018, men vi antar at gjennomsnittlig pris i EU vil være høyere i 2018 enn i 2016 og også høyere enn i 1. halvår 2017. Landbruksdirektoratet mener ut fra dette at det vil kunne være en differanse mellom norsk og internasjonal pris også i 2018 som kan forsvare å videreføre prisnedskrivningsatts på dagens nivå.

Landbruksdirektoratet anbefaler derfor Tines forslag til sats for smør fra 2018.

Yoghurt

Når det gjelder yoghurt, ble satsen økt med 1,25 kr per kg til 5,50 kr per kg fra 2016. Denne satsen ble videreført i 2017 og Tine foreslår en videreføring av satsen også for 2018.

For yoghurt kan en ikke følge prisutviklingen på verdensmarkedet på samme måte som for skummetmelkpulver, ost og smør, siden pris på yoghurt ikke noteres på børs. Landbruksdirektoratet har derfor sett på gjennomsnittlig cif importpris ved import til Norge, og brukt denne som en referansepris på verdensmarkedets pris. Gjennomsnittlig cif importpris for import av fruktyoghurt på kapittel 4 i tolltariffen var på 19,37 kr per kg i 2016, mens den var på 17,88 kr per kg i 2015. De første åtte månedene av 2017 var tilsvarende cif importpris på yoghurt på 19,11 kr per kg.

Pris på importert yoghurt, er så lang i år noe redusert sammenlignet med 2016, og det er Landbruksdirektoratets vurdering at forskjellen mellom norsk pris og pris på verdensmarkedet er større enn foreslått sats på kr 5,50 per kg. Landbruksdirektoratet

mener derfor at satsen på yoghurt kan anbefales i tråd med Tines forslag.

Smelteost

Satsen på smelteost ble satt til null i 2009 og har ikke vært endret etter dette tidspunkt. Det ble ikke omsatt smelteost innenfor ordningen i 2016. Tine foreslår ingen endringer i satsen for smelteost for 2018. Landbruksdirektoratet har ingen bemerkninger til dette.

Konklusjon

Landbruksdirektoratet anbefaler med dette Tines forslag til satser for prisnedskrivning av meieriprodukter ved salg til spesialmarkeder i 2018.

Tabellen under viser en oversikt over satsene i 2014, 2015, 2016, 2017 og foreslåtte satser for 2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg	kr/kg
Yoghurt	4,25	4,25	5,50	5,50	5,50
Hvitost	18,00	18,00	25,00	25,00	25,00
Smør	0,00	0,00	5,00	5,00	5,00
Smelteost	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Saksnr.: 052/17	Sektor: Pels	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Pels - Søknad om omdisponering av midler i 2017	Saksnr.: 16/60298-6

Beskrivelse

Norges Pelsdyrslag (NPA) hadde planlagt å sette i gang ny forskningsaktivitet på dyrehelse og dyrevelferd, i samarbeid med Norges miljø- og biovitenskaplige universitet (NMBU). Det er avsatt 400 000 kroner til det i budsjettet for 2017. Av ulike årsaker er det enda ikke klarhet i dette, og det er sannsynlig at det ikke vil bli igangsatt noe prosjekt i år. NPA ber om å få omdisponere midlene til andre prosjekter.

Hjemmel

Retningslinjer om anvendelse av midler fra omsetningsavgiften til faglige tiltak og opplysningsvirksomhet § 2 fastsatt av Omsetningsrådet 22. oktober 2008, med hjemmel i lov av 1936-07-10 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11.

Vedlegg

Brev fra NPA, datert 4. september 2017

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Det godkjennes en omdisponering av inntil 400 000 kroner fra planlagte forskningsprosjekter innen dyrehelse og dyrevelferd, til utarbeidelse av filmmateriell og utprøving av tørrfôr til rev og mink.

Pels - Søknad om omdisponering av midler i 2017

I henhold til budsjettet for anvendelse av pelsskinnavgiften i 2017 planla (NPA) å sette i gang ny forskningsaktivitet på dyrehelse og dyrevelferd i samarbeid med Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU). Det er avsatt 400 000 kroner til det i budsjettet for 2017. Av ulike årsaker er det enda ikke klarhet i dette, og det er sannsynlig at det ikke vil bli igangsatt noe prosjekt i år.

I 2016 utarbeidet NMBU, på oppdrag NPA, kursmateriell i form av filmer som viser utvelgelse av tillitsfulle avlsdyr. Det er laget separate versjoner for sølvrev, blårev og mink. Prosjektet ble slutført i 2017 og filmene er nå klare til å tas i bruk.

I samarbeid med Felleskjøpet og NMBU har NPA i 2017 gjennomført utprøving av oppbløtt tørrfôr til rev og mink. I følge NPA er dette spesielt interessant for bruk om vinteren hos produsenter som har lang avstand til andre produsenter og hvor transportkostnadene følgelig er store. I utprøvingen er praktiske, velferdsmessige og reproduksjonsmessige forhold vurdert i tillegg til økonomi. Resultat og erfaringer fra utprøvingen vil i løpet av høsten danne grunnlag for neste års omfang av bruk av tørrfôr.

Styret i NPA ber om at inntil 400 000 kroner av inneværende års midler knyttet til forskningsprosjekter kan benyttes til arbeidet med opplæringsfilmer og utprøving av alternativt pelsdyrfôr.

Landbruksdirektoratets vurdering

Etter Landbruksdirektoratets vurdering vil utvikling av opplæringsmateriell om utvalg av tillitsfulle pelsdyr kunne være av betydning for fremtidig dyrehelse og dyrevelferd for rev og mink.

Utprøving og siden innføring av tørrfôr som en mulig næringskilde for dyr som bor på farmer som ligger avsides til vil kunne være av stor økonomisk betydning for den enkelte pelsdyrbonde og således er viktig prosjekt.

Formålet med pelsskinnavgiften er å bygge opp under faglige tiltak og opplysningsvirksomhet. Landbruksdirektoratet mener at den alternative bruken av midlene er i tråd med formålet, og tilrår at inntil 400 000 kroner i ubrukte midler kan overføres til disse to prosjektene.

Saksnr.: 053/17	Sektor: Egg	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Egg - Frivillig førtidsslakting av verpehøner - utvidet kvote for 2017	Saksnr.: 17/21485-5

Beskrivelse

Nortura søker i brev datert 12. september 2017 om fullmakt til å gjennomføre førtidsslakting av verpehøner med en ramme slik at eggproduksjonen kan reduseres med inntil 200 tonn i tillegg til tidligere vedtak om 500 tonn for 2017. Norturas septemberprognoser viser at etter at 470 tonn egg er fjernet vil det fortsatt være et overskudd i eggmarkedet i 2017 på 400 tonn, og at det derfor er behov for videre førtidsslakting. Kostnaden ved full oppslutning om tiltaket vil ligge mellom 1,6 og 1,8 mill. kroner. Landbruksdirektoratets anbefaling er i tråd med forslaget.

Hjemmel

Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt av Omsetningsrådet 29.03.2012, § 2, jf. forskrift av 22.10.2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer.

Forutsetninger

Vedlegg

Brev fra Nortura per 12. september 2017

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Førtidsslakting av verpehøns kan gjennomføres for å redusere eggproduksjonen med inntil 200 tonn, i tillegg til tidligere vedtak om 500 tonn for 2017. Følgende vilkår gjelder for gjennomføringen av tiltaket:

1. Virkeområde
Førtidsslakting av høns er en frivillig ordning for eggprodusenter. Det er et av virkemidlene som kan benyttes for å regulere tilførslene av egg til markedet.
2. Forutsetninger
Ordnings med førtidsslakting av høns gjelder i 2017 og omfatter slakting av høner før ordinær slaktealder. Det er en forutsetning at andre aktuelle virkemidler vurderes og utnyttes parallelt. Det er videre en forutsetning at Rådet for førtidsslakting (se pkt. 1.7) har vurdert markedet og anbefalt tidspunkt for igangsetting.
3. Avtale om førtidsslakting
Når kriteriene (se pkt. 1.4) er oppfylt, kan Nortura og produsent inngå gjensidig avtale om bruk av førtidsslakting i tråd med vurderinger foretatt av Rådet for

førtidsslakting (se pkt. 1.7). Avtalen følger alminnelige avtalerettslige prinsipper.

4. Kriterier for deltagelse i ordningen

Følgende vilkår må være oppfylt for å delta i ordningen:

- Produsentene må i perioden for førtidsslakting ha dyr i alderen 58-75 uker.
- Førtidsslaktingen skal omfatte hele innsettet.
- Produsenten kan ikke ha nytt innsett i verping før tidligst åtte uker etter planlagt ordinær slakteuke.

Produsenter som ønsker å delta i ordningen, melder seg på gjennom de respektive eggpakkerier.

Eggpakkeriet sender liste til Nortura med oversikt over:

- Navn, adresse og produsentnummer/organisasjonsnummer på produsentene
- Ordinær slakteuke for innsettet
- Ukenummer ved 20 ukers alder for neste innsett av verpehøner
- Dokumentasjon på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før slakting og at disse er normale og representative for det aktuelle innsettet
- Dokumentasjon på at leveransene er opphørt
- Dokumentasjon på at hønene er avlivet skal inneholde faktura over kvantum levert til avliving.

5. Kompensasjon

Kompensasjonen for produsenter som deltar i ordningen beregnes med utgangspunkt i tapt eggleveranse som følge av slakting før normal slaktealder (78 uker). Kompensasjonen kan gis for høner som avlives i perioden 58-75 uker. Grunnlaget for beregningen er dokumentert leveranse til eggpakkeri de siste seks ukene før slakting. Kompensasjonen beregnes ved at beregnet tapt eggleveranse i ukene fra slaktetidspunktet og frem til ordinær slaktealder multipliseres med en sats fastsatt av Nortura, innenfor intervallet fra kr 7,80 til kr 8,80 per kg.

Deltakelse i ordningen forutsetter at det i tillegg til ukene med opphold som legges til grunn ved beregning av kompensasjonsbeløpet, skal være minimum åtte ukers opphold frem til avløsende innsett vil nå 20 ukers alder. Det gis ikke kompensasjon for planlagt slaktealder høyere enn 78 uker.

6. Administrasjon

Nortura administrerer førtidsslaktingen i henhold til dette vedtaket og beslutter hvilke produsenter som skal delta i ordningen. Nortura bekrefter i tillegg antall høns som er tatt ut til førtidsslakting.

Ved større oppslutning om ordningen enn det som er tilstrekkelig for å redusere eggproduksjonen med 200 tonn, skal Nortura legge til rette for en mest mulig lik fordeling av deltakelsen mellom de forskjellige pakkeriene sett i forhold til andel

av samlet innveiling. Det legges til grunn at det norske eggmarkedet er ett marked.

7. Råd for førtidsslakting

Rådet for førtidsslakting etablert for gjennomføring av tiltaket i 2013 videreføres med to representanter fra Kjøtt- og Fjørfebransjens Landsforbund og to representanter fra Nortura.

Rådet skal anbefale tidspunkt for igangsetting av tiltaket og omfang i henhold til markedssituasjonen. Rådet skal avgi rapport om bruk av ordningen til Landbruksdirektoratet. Rapporten skal inneholde en fordeling av antall kilo egg tatt ut hos hver enkelt produsent.

8. Utbetaling

Nortura utbetaler kompensasjon til de produsenter som deltar i ordningen. Etter gjennomført førtidsslakting foretas et endelig oppgjør etter vedtak i Omsetningsrådet.

9. Kontroll

Produsenten og eggpakkeriet er forpliktet til å gi de opplysninger som Omsetningsrådet finner nødvendig for kontroll. Det kan være dokumentasjon av opplysninger gjennom leveringsavtale mellom eggprodusent og -pakkeri, avtale om bestilling av nytt innsett, dokumentasjon av at høner er levert til avliving, antall høner og slakteuke, med videre.

10. Tilbakebetaling

Ved mislighold av bestemmelsene som gjelder for førtidsslakting av verpehøns i 2017 kan utbetaling av kompensasjon stanses med øyeblikkelig virkning. Hvis utbetaling er foretatt, kan hele eller deler av kompensasjonsbeløpet kreves tilbakebetalt.

Egg - Frivillig førtidsslakting av verpehøner - utvidet kvote for 2017

I brev av 12. september 2017 søker Nortura SA Omsetningsrådet om fullmakt til å gjennomføre frivillig førtidsslakting av verpehøner med en ramme slik at eggproduksjonen kan reduseres med inntil 200 tonn, i tillegg til tidligere vedtak om 500 tonn for 2017. I Omsetningsrådets møte 7. april 2017, sak 23/17, ble det vedtatt at Nortura kunne gjennomføre førtidsslakting av verpehøner med en ramme slik at eggproduksjonen kunne reduseres med inntil 500 tonn i 2017.

Norturas prognose i september viser et samlet overskudd for 2017 på 400 tonn egg, etter uttak av ca. 470 tonn ved førtidsslakting i sommer. I løpet av sommeren økte reguleringslageret med egg fra 400 til 900 tonn. Lageret av ferdige eggprodukter er bygd opp maksimalt. Nortura påpeker at det store egglageret vil være en utfordring utover høsten og over i 2018 med hensyn til holdbarhet. Prognosen i mars, da forrige kvote for førtidsslakting ble vedtatt, viste et samlet overskudd for 2017 på 650 tonn egg.

I 2016 ble det gitt fullmakt til å førtidsslakte verpehøner med en effekt på totalt 2 000 tonn egg (OR-møte 20. oktober 2015 sak 66/15). Av dette ble det tatt ut 978 tonn egg til en kostnad av 7,5 mill. kroner, med siste uttak i mars 2016.

Søknad om utvidet førtidsslakting for 2017

Grunnlaget for å søke om godkjenning av førtidsslakting er prognosen for 2017, som i september viste et overskudd på 400 tonn egg. Markedsregulator vurderer eggsituasjonen slik at det bør gis åpning for å utvide rammen for førtidsslakting for å kunne fjerne ytterligere 200 tonn av eggproduksjonen ved hjelp av førtidsslakting.

Søknaden har vært forelagt Råd for frivillig førtidsslakting (RFFF). Det er enighet om mengder og hovedtrekkene for ordningen.

Bruk av andre tiltak

I brevet skriver Nortura at førtidsslaktingen må kombineres med andre tiltak og nevner:

“I 2017 vil disse tiltakene bli benyttet eller igangsatt for å regulere markedet:

- Utjevning av markedet ved å lagre råvare til eggprodukter og produsere lagringsdyktig plomme og heleggpulver. Satsingen er ekstra stor i høst
- Utsatt slakting av verpehøner for å få mer egg mot høytider
- Tilpasning av tidspunkt for innsett
- Tettere oppfølging av produsentenes produksjonsplaner
- Tettere (daglig) kontakt for å ha oversikt over tilgjengelige egg i markedet
- Hyppigere henting av egg hos produsent
- Prioritering av egg i Matprat
Omsetningsrådet har både for 2016 og 2017 bevilget 5 mill. kroner til Opplysningskontoret for egg og kjøtt / Matprat for ekstra satsing på egg.
- Salgstiltak
Nortura har den senere tid satset mer på marked- og salgsarbeid for egg. Kampanjen med egg og C-vitamin har hatt god respons og tas opp igjen i høst.
- Prisforhold
Egg har lav priselastisitet, og eggforbruket blir normalt ikke særlig påvirket av en eventuell prisendring. Uavhengig av hvilke tiltak som iverksettes må eggneringen være forberedt på at en over tid må ha et prisnivå som bidrar til at produksjon og marked balanserer. I dette ligger at pris må benyttes som virkemiddel både for å akseptere for å gjennomføre tiltak og at prisen må settes på et nivå som ikke gir rom for nyetablering ut over det som markedet har avsetning for. Utvikling av egg fra driftsformer markedet etterspør har for tiden særlig fokus som premiss for

- prissetting.
- **Førtidsslakting**
Det var nødvendig å fjerne temporært overskudd sommeren 2017 hvor normalt lavt sommersalg av egg sammenfalt med at verpekurven er på sitt høyeste for uvanlig mange eggprodusenter. Eggproduksjonen ble redusert med 470 tonn ved førtidsslakting hos eggprodusenter tilknyttet ulike eggpakkerier. Salget var så dårlig i hele eggbransjen at reguleringslageret av egg allikevel økte fra 300 til 900 tonn i løpet av sommeren. Eggmarkedet tyder hovedsakelig å være i balanse ut over høsten, men det er en stor utfordring å få benyttet betydelige egglageret til eggprodukter. Det vil bli vanskelig å rullere egglageret slik at holdbarheten sikres. For å være forsyningsdyktig med egg til konsummarkedet er det ikke potensiale til mye førtidsslakting i høst. Imidlertid kan en begrenset reduksjon av tilførslene være akkurat nok til at en klarer å ha god nok alder på egglageret. Nortura søker om en ramme på å fjerne 200 tonn, men med den korte perioden som er aktuell ser vi at det vil være vanskelig å ta ut så mye med førtidsslakting.”

Bruk av førtidsslakting

Nortura skriver følgende om bruken av førtidsslakting for 2017:

“Eggmarkedet har klare etterspørselstopper rundt jul, påske, mai og delvis august, mens produksjonen er tilnærmet stabil. Markedet for konsumegg må dekkes av ferske egg. Eggproduksjonen må dimensjoneres slik at den kan dekke behovet for konsumegg også i høysesongene. Det er i tråd med målsetningene for norsk landbruk om å dekke etterspørselen på hjemmemarkedet etter varer man har naturgitte forutsetninger for å produsere. Det vil også være krevende å dekke konsumeggmarkedet med importegg med tilfredsstillende kvalitet til etterspørselstoppene, da de landene som har tilnærmet samme salmonellastatus som Norge, Sverige, Danmark og Finland har det samme forbruksmønstret som Norge.

Med ubalansen mellom tilførsler og salg oppstår det et utjevningsbehov gjennom året. For egg er hhv. førtidsslakting av verpehøner og eggproduktvirksomhet de viktigste virkemidlene for å balansere ut sesongsvingninger. Med dimensjonering av løpende produksjon opp mot etterspørselstopper er det da også samlet over året vanskelig å unngå noe overproduksjon.

Omsetningsrådet fikk til møte 12.12.14 orientering om at overproduksjon på årsbasis er nødvendig for å ha tilstrekkelig med norske konsumegg i høysesongene.

Det er viktig å understreke at situasjonen med å fjerne et begrenset temporært overskudd med førtidsslakting samsvarer godt med intensjonen og fordelene med ordningen.”

Gjennomføring av førtidsslaktingen

Høner avlives i de fleste tilfeller på gården ved bruk av gasscontainer. Når denne metoden brukes varsles Mattilsynet for at de skal ha muligheten til å kontrollere avliven. Dette selv om Mattilsynet ikke skal godkjenne dette tiltaket. Kadavre leveres oftest til Norsk Protein for destruksjon.

For 2017 er normal slaktealder 78 uker, som i 2016. Dette for å utnytte innsatte høner bedre. Vilårene for førtidsslakting har omfattet avliving av hønene minimum tre uker og maksimum 20 uker før normal slaktealder. Nortura ønsker at dette videreføres slik at kompensasjon for førtidsslakting kan gis for høner som avlives i perioden 58-75 uker.

Nortura skriver at Råd for frivillig førtidsslakting vil vurdere markedet og anbefale

tidspunkt for bruk av førtidsslakting.

Kompensasjon til eggprodusentene

Ordningen bygger på at eggprodusentene som førtidsslakter gis kompensasjon for tapte inntekter frem til ordinær slaktealder. Kompensasjonen beregnes ut fra hvor mye inntekter som bortfaller for hvert kilo egg som ikke blir produsert.

Norturas beregning av nødvendig kompensasjon per kg egg

Vekta etter andel av hver produksjonsform			
Miljøinnre dning	43 %		
Frittgående	57 %		
Økologisk	0 % (inngår i frittgående)		
			Per avliva høne
Dødelighet til 78 uker, %	4,7		
Eggvekt, g	66,0		
Ytelse, kilo egg/høne/uke	0,402		
Eggpris, kr/kg		kr 15,82	
Tappt egginntekt			kr 6,36
Fôropptak, gram fôr/høne/dag	114		
Fôrpris	kr 3,89		
Spart førkostnad			kr 3,10
Tappt egginntekt - spart førkostnad			-kr 3,26
Diverse variable kostnader	kr 0,26	50 %	kr 0,13
Tappt dekningsbidrag per høne per uke			-kr 3,13
Tappt dekningsbidrag per kilo egg			-kr 7,77
Nødvendig kompensasjon per kg egg			kr 7,80

Norturas beregning for høsten 2017 viser at tappt dekningsbidrag ved ikke å ha noe eggproduksjon er kr 7,77 per kg egg. Diverse variable kostnader har Nortura satt til 50 prosent da de mener at bare en andel er reell innsparing, siden noen kostnader er lavere mot slutten av innsettet. Nortura har forutsatt at dødeligheten er 4,7 prosent.

Nortura skriver at det er svært viktig å oppnå tilstrekkelig oppslutning om førtidsslakting i perioder den iverksettes. Kompensasjonen må derfor være rimelig. Kompensasjonssatsen har de siste årene vært fastsatt innenfor et intervall, og denne fleksibiliteten har i henhold til Nortura vist seg å ha god effekt. Fastsettingen av sats i ulike perioder vil drøftes i Råd for frivillig førtidsslakting.

Nortura anbefaler at kompensasjonssatsen for høsten 2017 fastsettes i intervallet fra kr 7,80 til kr 8,80 per kg egg, en justering fra kr 7,40 til kr 7,90 for første halvår 2017. Til sammenlikning er planlagt gjennomsnittlig engrospris for andre halvår 2017 kr 0,40 per kg høyere enn første halvår 2017. Ved full oppslutning vil kostnaden ved tiltaket ligge mellom 1,6 og 1,8 mill. kroner. For tiltaket første halvår 2017 ble kostnadene beregnet til mellom 3,7 og 4,0 mill. kroner ved reduksjon i produksjonen tilsvarende 500 tonn egg.

Budsjettet for omsetningsavgift på egg i 2017 viser et utgående fond på nærmere 38 mill. kroner. Kostnaden ved førtidsslaktingen i 2017 på opp til 5,8 mill. kroner kan dermed dekkes av fondet uten å redusere størrelsen på eggfondet i stor grad.

Vilkår for produsentene og dokumentasjon av avliving

Dokumentasjonen for omfanget av avliving på gården i stedet for på et slakteri må være både sikker og enkel. Siden kompensasjonen er knyttet til tapt overskudd per kilo egg, er det potensiell eggleveranse en trenger å sannsynliggjøre. Eggpakkeriene har de senere årene dokumentert dette med en oversikt over eggleveransene for de siste fire ukene. Nortura anbefaler nå at kompensasjonen tar utgangspunkt i eggleveransene de siste seks ukene. Dette fordi det gir mer korrekte tall for uttak. Det er kontrollerbart ved at pakkeriene har arkivert avregningene for levering av egg. Eggpakkeriet må videre bekrefte at eggleveransen de seks siste ukene har vært normale eller representative for det aktuelle innsettet. I tillegg må eggpakkeriet bekrefte at leveransen har opphørt. Det kreves dessuten at det dokumenteres med faktura for hvilket kvantum verpehøner som faktisk er avlivet, og at eggproduksjonen ikke bare omsettes på en annen måte.

Nortura foreslår at vilkårene for tiltaket tidligere i 2017 videreføres ved at hønene slaktes minimum tre uker og maksimum 20 uker før normal slaktedato. Dette vil si at hønene kan slaktes fra de er 58 til de er 75 uker. I dette ligger det en mulig fleksibilitet her som kan bidra til bedre oppslutning og effekt. Forlenget periode innebærer i seg selv ikke en kostnadsøkning. Kostnaden er avhengig av hvor mye ordningen benyttes.

Landbruksdirektoratets vurdering

I budsjettøknaden for 2017 la Nortura til grunn at året totalt sett skulle gå i balanse. Det ble ikke budsjettert med førtidsslakting. Etter at prognosene til Nortura i mars viste et overskudd på 650 tonn, ble det i ORs april møte vedtatt en kvote for førtidsslakting på 500 tonn. Dette skulle sørge for at overskuddet i markedet for resten av 2017 ble håndtert. I løpet av sommeren ble det utført førtidsslakting tilsvarende 470 tonn, og likevel var balansen i eggmarkedet i september hele 300 tonn høyere enn prognosert tre måneder tidligere. Som det fremgår av tabellen under, er Norturas salgsprognose stabil på ca. 62 800 tonn, en økning på 500 tonn fra 2016. Økningen fra 2015 til 2016 var på 1 900 tonn. Årets overskuddet er så langt et resultat av større produksjon enn forventet i desember 2016, samt 70 tonn høyere import. Norge har en tollfri kvote til EU på 290 tonn, som ble auksjonert til ca. 4 kr/kg for 2017. Norges WTO-kvote på 1 295 tonn har en toll på 3,78 kr/kg. Denne er auksjonert for ca. 1,60 kr/kg i 2017. Ordinær toll er 12,59 kr/kg. Importerte egg går normalt til industri, ikke direkte konsum.

Nedenfor vises utviklingen i prognosene for egg gjennom 2017.

Oversikt over Norturas prognose for egg i 2017

	Salgsproduksjon (tonn)	Importkvoter (tonn) 1)	Engrossalget (tonn)	Balanse (tonn)
Prognose januar 2017	62 900	290	62 800	400
Prognose mars 2017	63 200	290	62 800	650
Prognose mai 2017	63 200	290	62 800	650
Prognose juni 2017	62 800	290	62 900	100
Prognose september 2017 2)	62 800	358 3)	62 800	400
1) Importkvoter: Forutsetter i prognose inntak av EU-kvoten på 290 tonn egg				
2) Det er tatt ut 470 tonn gjennom førtidsslakting i 2017				
3) Faktisk import av egg til og med juli 2017				

Etter Landbruksdirektoratets vurdering har Nortura iverksatt flere tiltak for å redusere overproduksjonen av egg, både på produksjons- og salgssiden. Som konkludert i sak 67/14 fra OR-møte 12. desember 2014, er det behov for et visst overskudd i markedet for å dekke

etterspørselen etter norske konsumegg under forbrukstoppene. Av reguleringsvirkemidler benyttes lagring og skillevirksomhet for å ta unna noe av dette overskuddet. Ordningen med å bruke førtidsslakting for å jevne ut eggproduksjonen gjennom året, er en relativt rimelig ordning, og har den fordelen at den fjerner overskuddet før det oppstår.

Fra innstillingen om omsetningsavgift for 2017 for kjøtt, egg og fjørfekjøtt (sak 97/16, fra ORs møte 9. desember 2016) ble det budsjettert med at eggfondet skal være i størrelsesorden 37,9 mill. kr ved utgangen av 2017. Fra sak 69/15 i Omsetningsrådets møte 20. oktober 2015 ble det vedtatt at ønsket nivå for eggfondet er 30 mill. kroner. Kostnadsøkningen dette tiltaket vil medføre, som ikke var budsjettert, kan derfor dekkes uten økt omsetningsavgift.

Landbruksdirektoratet foreslår at Omsetningsrådet forhåndsgodkjenner forelagt søknad om en utvidet kvote for frivillig førtidsslakting i 2017.

Saksnr.: 054/17	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Markedsbalansering - gjennomgang av virkemiddelbruken og endringer i regelverket	Saksnr.: 17/41657-1

Beskrivelse

I jordbruksmeldingen av 2016 heter det: «Det forventes at Omsetningsrådet innen rimelig tid foretar en grundig gjennomgang av virkemiddelbruken og gjennomfører nødvendige endringer i bruken av avgiftsmidlene.» Saken er en oppsummering og orientering om regjeringen forventning, næringskomiteens innstillinger og stortingets behandling av Omsetningsrådets regelverk.

Hjemmel**Forutsetninger****Vedlegg****Møtebehandling**

Brev fra Landbruks- og matdepartementet av 28. september 2017 vedrørende Omsetningsrådets gjennomgang av markedsbalanseringen ble sendt medlemmene 2. oktober samt delt ut i papirversjon foran møtet. Brevet er lagt ved protokollen.

Leder orienterte om informasjon fra statsråd Dale i møtet 30. september 2017.

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Informasjonen om regjeringen og stortingets forventning til at Omsetningsrådet gjennomgår virkemiddelbruken tas til orientering.

Markedsbalansering - gjennomgang av virkemiddelbruken og endringer i regelverket

Jordbruksmelding 11 og jordbruksoppgjør 2017

En oversikt over hendelser og dokumenter

Meld. St. 11 (2016–2017):

- 9. desember 2016: Meld. St. 11 (2016–2017) fremmet i statsråd.
- 19. januar 2017: Åpen høring i Stortinget i regi av Næringskomiteen.
- 6. april 2017: Innst. 251 S avgis. Innstillingen er næringskomiteens behandling av Meld. St. 11.
- 25. april 2017: Stortingsbehandling av Meld. St. 11, meldingen vedtas av Stortinget.

Jordbruksforhandlingene 2017:

- 5. april 2017: Statens tilbud i jordbruksforhandlingene 2017
- 22. mai 2017: Prop. 141 S (2016–2017) Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppgjøret 2017 m.m.), tilrådning fra LMD, godkjent i statsråd samme dag
- 12. juni 2017: Innst. 445 S avgis. Innstillingen er næringskomiteens behandling av Prop. 141 S (2016-2017)
- 16. juni 2017: Stortinget behandler Prop. 141 S. Regjeringens forslag faller. Venstres forslag fikk flertall. Gir ramme, føringer og grunnlag for nye forhandlinger.
- 26. juni 2017: Protokoll fra fordelingsforhandlinger
- 29. juni 2017: Jordbruksavtale (2017-2018)

Signaler og forventninger til Omsetningsrådet

I det etterfølgende gis det en oppsummering og orientering om regjeringen forventning, næringskomiteens innstillinger og stortingets behandling av Omsetningsrådets regelverk. De forholdene som ble lagt frem i meldingen, men som ikke fikk flertall i stortinget, er ikke omtalt. Videre er det kun flertallsinnstillinger fra næringskomiteen som er gjengitt. Det tas forbehold om at ikke alt er dekket.

I meld. St. 11 (2016-2017) fra LMD om Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon (jordbruksmeldingen), lagt frem 9. desember 2016, heter det i kap. 10.5:

«Et samlet markedsbalanseringsutvalg mente at det var nødvendig å gjennomgå regelverket knyttet til markedsbalanseringen. Det er rom for å gjennomføre endringer i markedsbalanseringen innenfor ordlyden i gjeldende omsetningslov. Det foreslås derfor ikke endringer i omsetningsloven nå.

For å sikre velfungerende konkurranse i markedene er det avgjørende at markedsbalanseringen praktiseres konkurransenøytralt. Virkemiddelbruken må derfor gjennomgås med den hensikt å forenkle ordningene og styrke konkurransen ved å tydeliggjøre roller, beslutningsansvar og informasjonsflyt. Det forventes at Omsetningsrådet innen rimelig tid foretar en grundig gjennomgang av virkemiddelbruken og gjennomfører nødvendige endringer i bruken av avgiftsmidlene.

I den grad endringene ikke anses å være tilstrekkelige, vil regjeringen komme tilbake med en proposisjon om endringer i omsetningsloven. Det legges til grunn at endringene kan

gjennomføres uten endringer i Hovedavtalen for jordbruket og at jordbruksavtalesystemet skal videreføres.»

Sektorvis gjengis også påpekninger til Omsetningsrådets arbeid.

10.6.2 Endringer i markedsbalansering for kumelk

«Trygghet for stabile rammevilkår vil kunne bli svekket om forsyningsplikten blir avviklet. Dette vil kunne gi svekket konkurranse og lavere investeringer i foredlingsindustrien. Det er derfor nødvendig å videreføre forsyningsplikten.

Markedsbalansering i melkesektoren er av stor betydning for å nå viktige landbrukspolitiske mål. Regjeringen vil derfor fortsatt ha markedsbalansering for kumelk med TINE som markedsregulator.

Regjeringen vil likevel forenkle virkemiddelbruken i markedsbalanseringen i melkesektoren. Markedsbalanseringen er bare ment å regulere kortsiktig ubalanse i markedet, og tiltak som i stedet skaper kontinuerlige salgskanaler er ikke i tråd med formålet for markedsbalanseringen. Omsetningsrådet må foreta en grundig gjennomgang av balanseringen i melkesektoren med sikte på å forenkle virkemiddelbruken.

Videre må Omsetningsrådet gjennomgå bruken av omsetningsavgiftsmidler til kompensasjon til TINE for reguleringskapasitet. Kompensasjonen fra Omsetningsrådet til TINE for reguleringskapasitet har økt de siste årene. I 2014 utgjorde kompensasjonen 39,1 mill. kroner, og er for 2016 budsjettert til 40 mill. kroner. Da ordningen ble etablert i 2004 ble TINE godskrevet 19,1 mill. kroner. Frem til 2012 var kompensasjonen TINE krevde for reguleringskapasitet relativt stabil rundt 20 mill. kroner. Fra 2011 til 2012 økte imidlertid kompensasjonen med 50 pst. og har frem til 2016 steget med ytterligere 17 pst. Muligheten for slik kompensasjon er ikke til stede i de andre sektorene. Dersom Omsetningsrådets gjennomgang viser at kompensasjonen ikke er begrenset til merkostnaden ved regulatoransvaret, men i tillegg omfatter kostnader TINE uansett ville hatt som kommersiell aktør, vil det være konkurransevridende overkompensasjon som må avvikles.

Reguleringseksport av smør og ost skal avvikles innen utgangen av 2020 i henhold til WTO-ministererklæringen fra Nairobi i desember 2015 og Stortingets Innst. 101 S (2015–2016).

Regjeringen vil...»

«– Be Omsetningsrådet vurdere å gjøre endringer i regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridninger i melkesektoren»

10.7.2 Endringer i markedsbalansering i kjøttsektoren

«Konkurransenøytralitet

Det er avgjørende at markedsbalanseringen skjer konkurransenøytralt. Til forskjell fra sektorer som egg, melk og korn har markedsbalanseringssystemene for kjøtt ikke hatt bestemmelser om adgang for uavhengige aktører til å levere overskuddsvare til markedsregulators reguleringslager på gitte betingelser.

Omfanget av balanseringstiltak i kjøttsektoren er begrenset og markedet balanseres i stor grad gjennom pris. Når Norturas tiltak ikke balanserer markedet tilstrekkelig, øker risikoen for verditap på lager hos uavhengige aktører i overskuddssituasjoner. De uavhengige aktørene er avhengige av langsiktige relasjoner med sine produsenter, og vil nødig be dem levere varer til Nortura i en overskuddssituasjon. For å hindre potensiell konkurransevridning, forutsetter organiseringen av balanseringen i utgangspunktet at det er fleksibilitet i leveransene. I dagens marked er det liten grad av slik fleksibilitet i leveransene, det er derfor behov for at også de uavhengige aktørene kan levere eventuelt overskudd ut over kommersielt lager til reguleringslagring, slik Nortura kan.

Ved risiko for pristap i overskuddssituasjoner vil uavhengige aktører normalt begrense etterspørselen i tilførselsmarkedet og i større grad basere seg på forsyning fra Nortura. Dette bidrar til å sementere markedsstrukturen til fordel for Nortura. En såkalt dobbel mottaksplikt vil gi alle aktører samme mulighet til å balansere egne tilførsler, ved at de i en overskuddssituasjon kan levere sin andel av totalt overskudd til Nortura. Dette kan igjen bidra til å styrke konkurransen om primærproduktene. Reguleringslagring, under volummodellen, er begrenset til sesongvariasjoner og skal i prinsippet ikke dekke overskudd ut over dette. Dette betyr at de uavhengige aktørens rett til levering må avgrenses. Dobbelt mottaksplikt vil innebære at også de uavhengige aktørene kan selge sin relative andel av et markedsoverskudd til reguleringslager, i de perioder reguleringslagring benyttes som virkemiddel.

Som et tiltak for å sikre konkurransenøytralitet i kjøttsektoren vil regjeringen derfor innføre dobbel mottaksplikt. Som i dag, vil Omsetningsrådet måtte definere hvilke varer som omfattes av markedsbalanseringen, og med det hvilke varer som omfattes av den doble mottaksplikten.

Regjeringen vil:

– Innføre en avgrenset mottaksplikt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt (dobbelt mottaksplikt)»

«*Omsetningsrådets virkemiddelbruk*

De uavhengige aktørene har over tid kritisert at Norturas dobbeltrolle, som markedsregulator og kommersiell aktør, gir Nortura en markedsfordel ved at de potensielt har bedre informasjonstilgang. Selv om Omsetningsrådet i dag styrer avgiftsmidlene, er Nortura på noen områder delegert ansvar for å sette i verk nødvendige tiltak for å holde markedene i balanse. Dette gjelder løpende avsetningstiltak som reguleringslagring, levering med frysefradrag, salg til spesialmarkeder og eksport (svin). Åpenhet rundt Norturas balanseringsaktiviteter er viktig for å sikre at andre aktører har tillit til at markedsbalanseringen foregår på en konkurransenøytral måte. Det er derfor avgjørende at alle aktører får lik informasjon til lik tid.

Det er nødvendig at virkemiddelbruken i kjøttsektoren gjennomgås med den hensikt å gjøre ordningene mer transparente. Ved å tydeliggjøre roller, beslutningsansvar og informasjonsflyt kan dette bidra til styrket tillit og konkurransenøytralitet. Omsetningsrådet må foreta en grundig gjennomgang av virkemiddelbruken i kjøttsektoren, og gjennomføre nødvendige endringer i bruken av avgiftsmidlene.

Regjeringen vil:

– Be Omsetningsrådet vurdere å gjøre endringer i regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevridninger i kjøttsektoren»

10.7.3 Felles forslag fra Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) og Nortura

«KLF og Nortura fremmet høsten 2016 et felles forslag til ny markedsbalanseringsordning for kjøttog eggsektoren. KLF og Nortura er enige om at forutsetningen for en velfungerende og effektiv markedsbalansering er at en samlet bransje må ta ansvar for gjennomføringen. Den foreslåtte ordningen skal ivareta flere hensyn, som nødvendig forutsigbarhet for bøndene, mangfold, tilgjengelighet for forbrukerne og konkurransenøytralitet mellom aktørene.

Forslaget innebærer at ordningene fortsatt skal være fellesfinansierte og at Omsetningsrådet skal fastsette bruken av omsetningsavgiftsmidlene. Nortura skal fremdeles være markedsregulator, men med en ekstern revisjonsordning som styrker kontrollen med Norturas utøvelse av rollen som markedsregulator knyttet til formålet med

ordningen. Det skal videre opprettes et Råd for markedsbalansering kjøtt og egg (sammensatt av KLF og Nortura) som blant annet skal samarbeide om å foreslå tiltak av produksjonsregulerende karakter, samt komme med felles forslag til omsetningsavgiftens størrelse. Dette rådet skal ikke drøfte priser eller prisløyper.

KLF og Nortura er videre enige om at det skal arbeides for at frivillig produksjonsregulering i større grad skal benyttes. De ønsker at det skal innføres dobbel mottakspunkt for kjøtt, at det skal være en generell dobbel mottakspunkt for industriegg og at forsyningsplikten for egg skal gjelde for kvalitet (avgrenset til kategoriene miljøbur og frittgående). KLF og Nortura erkjenner at en større grad av bransjesamordnet markedsbalansering krever stor bevissthet om de konkurranserettslige aspektene og har bedt om at myndighetene vurderer problemstillingene grundig.

Regjeringen ba Konkurransetilsynet om å gjøre en vurdering av effekten et eventuelt samarbeid kunne få for konkurransen i markedet, og av forslaget opp mot forskrift om unntak for samarbeid mv. innen landbruk og fiske (primærnæringsunntaket).

Konkurransetilsynets vurdering er at konkurransen blant markedsaktørene både på slakteri og nedskjæringsleddet i kjøttsektoren, samt i eggmarkedet, er forholdsvis svak. Etter deres syn må derfor ikke markedsbalanseringsordningen bidra til å svekke konkurransen i kjøtt- eller eggmarkedene ytterligere. Den foreslåtte ordningen innebærer informasjonsutveksling og et tett samarbeid om balansering av volum, der markedsaktører som omfatter nær hele bransjen deltar. En samordning av kvantum i markedet og deling av informasjon om utvikling i etterspørsel vil kunne utgjøre en formålsovertredelse av konkurranseloven § 10.

Forslaget til balanseringsordning vil, etter Konkurransetilsynets vurdering, kunne føre til en ytterligere redusert konkurranse i markedene for slaktning og skjæring av kjøtt og i eggmarkedet. Dette vil gjelde mellom Nortura og KLFs medlemsbedrifter, men også KLFs medlemsbedrifter seg imellom. Redusert konkurranse vil kunne medføre høyere priser til forbruker, lavere innovasjonstakt og svakere insentiver til å effektivisere virksomheten. Det er videre tilsynets vurdering at forslaget går betydelig lenger enn det dagens primærnæringsunntak åpner for.

Som Konkurransetilsynets vurdering viser, er det betydelig fare for at forslaget fra Nortura og KLF vil svekke konkurransen i de omtalte markedene og føre til økte priser for forbrukerne. Regjeringen ønsker derfor ikke å gå videre med forslaget.

I regjeringens forslag til endringer i markedsbalanseringen er det likevel, på områder som ikke innebærer økt samarbeid mellom aktørene, noe samsvar med KLF og Norturas forslag. Dette gjelder blant annet fortsatt felles finansiering av markedsbalansering over omsetningsavgiften, at Nortura skal være markedsregulator i kjøttsektoren og innføring av avgrenset mottakspunkt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt (dobbelt mottakspunkt på kjøtt).»

10.9.2 Endringer i markedsbalanseringen (egg)

«Behov for produksjonstilpasning

Siden omleggingen til nytt driftssystem (blant annet miljøbur) i 2012 har det vært overproduksjon av norske egg. Markedsbalanseringen skal kun håndtere kortsiktige overskudd, mens langsiktige overskudd styres av markedet (pris). I forbindelse med omleggingen til nye driftssystemer økte de fleste produsentene kapasiteten opp til konsesjonsgrensen. Mange sitter med nye bygninger og høy gjeld, som gjør tilbudet uelastisk på kort sikt, og lite følsomt for prisendringer. Samtidig er det flere kyllingprodusenter som opplever en svært krevende avsetningssituasjon. Kyllinghus kan med lave investeringer bygges om til eggproduksjon.

Uten tilstrekkelige balanseringsmuligheter blir behovet for produksjonstilpasning større. Produksjonstilpasning kan skje via pris eller kvantum (kontrakter). Etter restruktureringen i 2012, endringene i markedet med relativt få produsenter og stor grad av vertikal integrasjon samt sterk konsentrasjon av eggproduksjonen, har mottaksplikten og forsyningsplikten i eggsektoren liten reell landbrukspolitisk funksjon.

Regjeringen vil:...»

«– Fortsatt finansiere sentrale virkemidler i eggsektoren gjennom omsetningsavgiften

Forsynings- og mottaksplikt

Forsyningspliktens betydning i eggsektoren har over tid blitt redusert gjennom at uavhengige eggpakkerier har knyttet til seg egne produsenter i stedet for å basere sin forsyning på forsyningsplikten fra Nortura. Sektoren er over tid blitt vertikalt integrert. Ved en avvikling av forsyningsplikten vil konkurranselovens bestemmelser være gjeldende, på samme måte som for kyllingsektoren. En avvikling av mottaksplikten vil øke konkurransen på primærleddet blant nåværende produsenter om å få solgt sine egg. Samtidig vil en avvikling kunne skape økte etableringshindringer i primærproduksjonen. Effekten av dette kan være at potensiell konkurranse fra nye produsenter som kunne presset prisen ned (for eksempel tidligere kyllingprodusenter) blir borte. En avvikling av mottaksplikten vil også kunne få konsekvenser i form av større regionale prisforskjeller og avsetningsusikkerhet for produsent, som en konsekvens av at pakkeriene vil forsøke å sikre seg de beste produsentene. Krav om kostnadseffektiv produksjon kan også føre til en sterkere konsentrasjon av eggprodusenter og sentralisering rundt pakkeriene. For eggsektoren vil imidlertid de distriktpolitiske konsekvensene være begrenset. Dobbel mottaksplikt gjelder bare når det er overskudd i det innenlandske markedet og markedsregulator gjennom året har avsetningsmuligheter for varen. Avsetningsmuligheter gjennom året er betydelig redusert etter at reguleringseksportmulighetene er blitt borte. De uavhengige aktørene mener ordningen gir Nortura konkurransefordeler og har vært sterkt kritiske til gjennomføringen, særlig knyttet til beregningen av nasjonalt overskudd.

10.10.2 Forsynings- og mottaksplikt i kornsektoren

«I kornsektoren har forsynings- og mottaksplikten liten reell landbrukspolitisk funksjon. I motsetning til sektorer som melk og kjøtt, har samvirket i kornsektoren underskudd av råvare i egen foredling. Det er ingen uavhengige møller som baserer produksjonen sin på forsyningsplikten. En avvikling av forsyningsplikten vil derfor ikke ha noen betydning.

Mottaksplikten bidrar til forutsigbarhet for produsentene ved å sikre markedsadgang og leveringssikkerhet.

Det vil alltid være behov for import av kornråvarer, fordi industrien er avhengig av å kunne supplere det norske mat- og fôrkornet med høyere kvaliteter. I tillegg vil det være behov for andre råvarer som ikke produseres i Norge (for eksempel mais). Det er avgjørende for avsetningsmulighetene til norske kornprodusenter at størrelsen på importkvotene er satt riktig (og ikke er for store). Importkvotene er viktigere enn mottaksplikten for å sikre produsentenes avsetningsmuligheter.»

Regjeringen ønsker å videreføre finansieringen av faglige tiltak over omsetningsavgiften.

Vedrørende opplysningsvirksomhet, se egen sak.

Fra Innst. 251 S (2016–2017) – næringskomiteens behandling av Meld. St. 11 avgitt 6. april 2017 hentes følgende føringer for en regelverksgjennomgang, kap. 13:

«Fler tatt vil peke på markedsregulators mottaksplikt fra alle produsenter, og at dette er viktig for et landbruk over hele landet. Videre er markedsregulators forsyningsplikt

viktig for å sikre alle aktører i matindustrien like muligheter til råvaretilgang.

F l e r t a l l e t viser til at virkemiddelpakken for markedsregulering over tid har blitt mindre, og at markedsbalanseringsutvalget oppsummerte med at «produksjonsregulering for å hindre overskudd er et mer kostnadseffektivt virkemiddel enn å regulere bort overskuddet i ettertid».

F l e r t a l l e t viser til at framover vil det bli større behov for produksjonsregulerende tiltak for å oppnå en effektiv regulering av produksjon i forhold til etterspørsel i markedet. Produksjonsregulerende tiltak innebærer å redusere produksjonen hos bonde i form av for eksempel færre dyr eller tidligere slakting.

F l e r t a l l e t legger til grunn at Omsetningsrådet ved behov kan vedta produksjonsregulerende tiltak for alle husdyrarter som omfattes av markedsordningene, og at det innenfor ordningene kan etableres økonomiske stimuli for produksjonsplanlegging hos bonde.»

«F l e r t a l l e t peker på at det ikke er enkelt å forutse hvordan ulike endringer vil slå ut i praksis, men understreker viktigheten av at endringer som gjennomføres må fungere etter hensikten og bidra til å skape et velfungerende og tillitsfullt reguleringsregime, samtidig som forutsigbarheten for næringsaktørene må ivaretas.»

«K o m i t e e n viser til at gode markedsordninger er en forutsetning for forutsigbarhet og utvikling av konkurransekraft i norsk matproduksjon, for bonden så vel som for forbrukerne.

K o m i t e e n mener at en forutsetning for at en markedsordning skal kunne betegnes som god, er at alle har tillit til at den fungerer likt for alle aktører i markedet. Det er helt avgjørende at den aktør som innehar markedsregulatorrollen, skiller mellom rollen som markedsregulator og rollen som markedsaktør på en måte som gjør at alle andre oppfatter vedkommende som habil i utøvelse av regulatorrollen.

K o m i t e e n forutsetter at alle markedsbalanserings- og produksjonsreguleringsordningene skal være transparente.

K o m i t e e n s f l e r t a l l, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser til at konkurranse er en sterk drivkraft for innovasjon, nyskaping og konkurransekraft.»

13.2 Kumelk – markedsbalansering

«K o m i t e e n støtter at Omsetningsrådet foretar en slik vurdering (*red. bemerkning: endringer i regelverket som forenkler ordningen og reduserer risikoen for konkurransevriddinger*) uten å legge føringer for om, og i tilfelle hvilke, endringer som skal gjøres.»

13.11 Kjøtt – markedsbalansering

«K o m i t e e n merker seg videre at regjeringen, for å sikre konkurransenøytralitet, vil innføre en avgrenset mottaksplikt for Nortura fra uavhengige mottakere av slakt (dobbel mottaksplikt). K o m i t e e n registrerer videre at regjeringen legger opp til at det er Omsetningsrådet som skal definere hvilke varer som omfattes av den doble mottaksplikten.

K o m i t e e n s f l e r t a l l, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, viser til avtale inngått mellom Nortura og KLF der det slås fast hvordan denne doble mottaksplikten skal håndteres og at den begrenses til skåret slakt. F l e r t a l l e t ber om at denne enigheten legges til grunn.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, synes det er positivt med et felles forslag fra Nortura og KLF om endringer i markedsordningene for egg og kjøtt. Dette flertallet har imidlertid merket seg at unntaket fra konkurranseloven om markeds- og prissamarbeid gjelder på produsentnivå, og at markedsbalanseringens hovedfunksjon er å løse primærprodusentenes markedsutfordringer. Dette flertallet ser at industriledet vil få en dominerende posisjon i det foreslåtte bransjerådet, og ber regjeringen om å utrede forslaget lovmessige grunnlag, samt vurdere bransjerådets funksjon og sammensetning med tanke på en drøfting i jordbruksforhandlingene for 2017.»

13.16 Faglige tiltak

«Komiteen viser til at regjeringen vil videreføre finansieringen av faglige tiltak over omsetningsavgiften.»

Vedr. opplysningsvirksomhet, se egen sak.

I stortingets behandling av jordbruksmeldingen 25. april ble det kun fattet et flertallsvedtak som følger:

«Vedtaket i samsvar med innstillingen.»

I Prop. 141 S (2016–2017) Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Jordbruksoppkjøret 2017 m.m.) er det kun begrenset omtale av behovet for gjennomgang av ORs regelverk. Følgende nevnes:

7.8.4 Egg

«Etter flere år med overskudd var eggmarkedet i tilnærmet balanse i 2016. Markedsregulators prognoser viser et overskudd på 650 tonn i 2017. Det foreslås uendret sats for tilskudd husdyr for verpehøner, og videreføring av distriktstilskuddet for egg.»

Landbruks- og matdepartementet har mottatt innspill fra Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund (KLF) om behov for endring av forskriften for markedsregulering. Egg på reguleringslager er priset til gjeldende engrospris. KLF hevder at det er billigere å importere egg via WTO- og EU-kvotene enn å kjøpe norske reguleringsegg. I 2016 var utnyttelsen av disse kvotene på hhv. 32 og 86 pst. KLF foreslår at egg på reguleringslager kan selges til eggproduktfabrikkene til nedskrevet pris, for å redusere behovet for bruk av importkvotene. Regelverket for dette er fastsatt av Omsetningsrådet, og det legges til grunn at forslaget gjennomføres av Omsetningsrådet dersom rådet ønsker det.»

7.12.3 Forslaget fra Nortura og KLF

«Ved behandlingen av jordbruksmeldingen ba flertallet i komiteen regjeringen om å utrede det lovmessige grunnlaget for et felles forslag fra Nortura og KLF om å opprette et felles bransjeråd, og vurdere rådets funksjon og sammensetning med tanke på en drøfting i jordbruksforhandlingene for 2017. Dette er spørsmål som først og fremst berører konkurranseforholdene på industriledet, og dermed ligger utenfor det som normalt drøftes i forhandlingene.»

I notatet fra KLF og Nortura av 16. august 2016 redegjøres det for en del prinsipper og konkrete løsninger som Nortura og KLF anbefaler skal legges til grunn når ny ordning for markedsbalansering skal utformes. Det legges til grunn at Nortura fremdeles skal være markedsregulator, men det skal bl.a. opprettes et «Råd for markedsbalansering av kjøtt og egg». Dette rådet skal være innstillende organ i spørsmål som omhandler produksjonsregulering og balanseringstiltak som krever særskilt godkjenning i Omsetningsrådet. Rådet skal behandle saker som gjelder tiltak for produksjonsregulering, nivå på omsetningsavgiften og tidshorisont for ulike avgiftsnivå. Rådet skal ha tre representanter fra henholdsvis Nortura og KLF.

Rådet skal blant annet kunne gjennomgå markedsregulators prognoser og markedssituasjonen for å sikre at nødvendige tiltak kan iverksettes i god tid før overproduksjon oppstår. I forslaget legges det til grunn at rådet ikke skal drøfte fastsetting av priser og prisløyper.

Primærnæringsunntaket

Konkurranseloven § 10 oppstiller et generelt forbud mot avtaler og andre former for samarbeid mellom foretak som har til formål eller virkning å begrense konkurransen, mens konkurranseloven § 11 forbyr utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling. Av konkurranseloven § 3 fremgår det at Kongen i statsråd ved forskrift kan fastsette de unntak fra §§ 10 og 11 som er nødvendige for å gjennomføre landbruks- og fiskeripolitikken, og slikt unntak er gjort gjennom forskrift av 23. august 2004 nr. 651 om unntak for samarbeid mv. innen landbruk og fiske (forskriften).

Forskriften § 2 oppstiller to vilkår som begge må være oppfylt. Samarbeidet må være mellom «primærprodusenter eller deres organisasjoner», og i samsvar med lov eller forskrift som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeprodukter eller i samsvar med avtale mellom staten og næringsorganisasjoner angående det samme. Samarbeid som går utover dette vil kunne utgjøre et brudd på forbudsbestemmelsene i konkurranseloven.

I merknaden til forskriften § 2 fremgår det at primærprodusenter er «de som frembringer fiskeri- og landbruksprodukter og omsetter det på første hånd, eksempelvis fiskere og bønder.» Avtakere av disse produktene omfattes ikke av unntaket, «med mindre avtakeren er en organisasjon for primærprodusentene. Det tenkes her først og fremst på landbrukssamvirkene og fiskesalgslagene.»

KLF er en interesse- og bransjeorganisasjon som representerer den privateide, frittstående delen av kjøtt-, egg- og fjørfebransjen i Norge, og har medlemsbedrifter bestående av eggpakkerier, slakterier, kjøttindustri etc. KLF kan ikke regnes som en organisasjon for primærprodusenter i henhold til forskriftens § 2.

Etter Konkurransetilsynets vurdering går forslaget til KLF og Nortura betydelig lenger enn det dagens primærnæringsunntak åpner for.

I notat utarbeidet av advokatfirmaet Arntzen de Besche, vedlagt Nortura og KLFs forslag til ny markedsbalanseringsordning av 16. august 2016, konkluderes det også med at KLF og KLF-slakterier ikke omfattes av primærnæringsunntaket, og at forskriften må endres dersom disse skal ha en rolle i markedsbalanseringen.

Konkurransetilsynets vurdering av effekten for konkurransen

Dersom KLF og Nortura oppretter et slikt råd, innebærer dette at det etableres et nært samarbeid mellom aktørene i egg- og kjøttmarkedene. Det legges opp til at Nortura og KLF skal diskutere og gi felles innspill om volumutviklingen i markedet på kort og lang sikt, blant annet gjennom dialog om markedssituasjonen og tiltak for produksjonsregulering, avsetningstiltak og andre markedsbalanseringstiltak.

Opprettelsen av rådet innebærer at samtlige aktører i fellesskap skal forhindre at overskuddssituasjoner oppstår, og vil etter Konkurransetilsynets vurdering, kunne legge til rette for at aktørene oppnår en felles forståelse om begrensning av volumet. Dette vil kunne begrense både mulighetene og insentivene KLFs medlemsbedrifter har til å konkurrere seg imellom og med Nortura. Tilsynet mener det er betydelig fare for at forslaget fra Nortura og KLF vil svekke konkurransen i egg- og kjøttmarkedene og føre til økte priser for forbrukerne, mindre produktutvikling og lavere innovasjonstakt samt svakere insentiver til å gjennomføre kostnadsreducerende tiltak.

Samarbeidet legger til rette for tett og gjentatt kontakt mellom ansatte i Nortura og personer i KLF som igjen vil ha tett kontakt med ledelsen i de største selskapene utenfor samvirket. I et slikt samarbeid vil det være vanskelig å hindre at partene tar opp temaer som kan påvirke aktørenes markedstilpasninger.

At rådet ikke skal diskutere priser og prisløyper vil ikke være tilstrekkelig for å hindre at forslaget skal føre til vesentlig økt fare for koordinert markedsatferd mellom Nortura og de øvrige markedsaktørene. En koordinering vil etter tilsynets vurdering kunne basere seg på diskusjon og tilpasning av volum. Tilsynet kan heller ikke se at bruk av eksterne deltakere/observatører effektivt vil kunne hindre de uheldige effektene knyttet til økte muligheter for koordinert markedsatferd.

Formålet med konkurranseloven og primærnæringsunntaket

Konkurranselovens formål er å fremme konkurranse for å bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Det skal tas særlig hensyn til forbrukernes interesser ved anvendelse av loven. Primærnæringsen har fått et unntak fra konkurranseloven slik at bøndene skal slippe å konkurrere mot hverandre, men i stedet styrke sin posisjon overfor videre ledd i verdikjeden. Gjeldende unntak fra konkurranseloven for primærnæringsen og deres organisasjoner er dermed ment for å kunne ivareta primærleddets særlige behov, ikke å beskytte industrielle aktører mot å konkurrere mot hverandre i markedet, slik KLF og Norturas forslag vil innebære. Det vises for øvrig til Konkurransetilsynets vurdering.

Et nært samarbeid mellom aktørene i egg- og kjøttmarkedene vil etter Regjeringens oppfatning bryte med konkurranselovens formål, samt gå betydelig lenger enn det dagens primærnæringsunntak åpner for. Skulle man likevel velge å utforme et utvidet unntak fra konkurranseloven, kan primærnæringsunntaket i konkurranseloven trolig enten endres i retning av et næringsunntak for kjøtt- og eggsektoren eller et unntak innrettet mot landbrukssektoren generelt. Et næringsunntak vil uansett favne mye videre enn KLF og Norturas konkrete forslag om et bransjeråd, og vil dermed gi en generell åpning for samarbeid på industrileddet. Ettersom et slikt unntak aldri tidligere har vært å anse som «nødvendig» for å gjennomføre landbrukspolitikken jf. loven § 3, innebærer dette samtidig en politisk redefinering av selve nødvendighetskriteriet.

Regjeringen vil ikke ta initiativ til å utvide primærnæringsunntaket.»

I næringskomiteens Innst. 445 S (2016-2017) knyttet til Prop 141 S (2016-2017) var det ingen flertallsforslag som gav føringer for videre arbeid innen området markedsbalansering.

Saksnr.: 055/17	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Opplysningskontorene - iverksette avvikling av finansiering over omsetningsavgiften	Saksnr.: 17/41538-1

Beskrivelse

I jordbruksoppgjøret 2017 heter det «Landbruks- og matdepartementet vil sette i verk en avvikling av finansieringen av opplysningskontorene gjennom omsetningsavgiften. Departementet legger til grunn at opplysningsvirksomhet for jordbruksprodukter kan opprettholdes dersom man finner andre finansieringskilder enn omsetningsavgift.» Dette er en orientering om regjeringen og stortingets vurdering og behandling av opplysningsvirksomhet finansiert over omsetningsavgiften.

Hjemmel**Forutsetninger****Vedlegg****Møtebehandling**

Leder orienterte om informasjon fra statsråd Dale i møtet 30. september 2017.

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Informasjonen om regjeringen og stortingets vurdering og behandling av opplysningsvirksomhet finansiert over omsetningsavgiften tas til orientering.

Opplysningskontorene - iverksette avvikling av finansiering over omsetningsavgiften

I det etterfølgende gis det en orientering og regjeringen og stortingets vurdering og behandling av opplysningsvirksomhet finansiert over omsetningsavgiften.

I meld. St. 11 (2016-2017) fra LMD om Endring og utvikling – en fremtidsrettet jordbruksproduksjon (jordbruksmeldingen), lagt frem 9. desember 2016, heter det i kap. 10.12.2 at regjeringen vil:

- «Fortsatt finansiere opplysningskontoret for frukt og grønt over jordbruksavtalen
- At finansieringen av opplysningskontorene over omsetningsavgiften skal opphøre»

I næringskomiteens behandling av Meld. St. 11 - Innst. 251 S (2016–2017) av 6. april 2017, fremkommer det tre forslag som følger:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Opplysningskontorene er finansiert av omsetningsavgiften, og at den årlige kostnaden på rundt 100 mill. kroner går til fradrag i jordbrukets inntekter. Bruken av midlene er begrenset til de formål som er beskrevet i omsetningslova og tilhørende retningslinjer. Disse medlemmer viser videre til at behovet for opplysning for å fremme omsetning av matvarer er i endring, og at det i tillegg er behov for mer forbrukerinformasjon om bl.a. klima, matsvinn, kosthold og helse. Disse medlemmer merker seg også at satsingen på lokalmat og opphavsmerking ikke faller inn under arbeidsområdet for opplysningskontorene. Disse medlemmer ber derfor regjeringen om å utrede nytteeffekten av opplysningskontorene, og om aktivitet, ressursbruk og organisering er målrettet for å løse dagens opplysningsbehov. Mulige alternativer for videreføring skal også utredes, herunder å vurdere et felles opplysningskontor for norske landbruksvarer. Arbeidet må være ferdig for ev. gjennomføring i budsjettåret 2018.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at opplysningsvirksomheten ikke regnes som en del av kjernen i markedsbalanseringsordningen, og at opplysningsvirksomhet trolig har svak effekt på etterspørselen. Disse medlemmer mener finansieringen over omsetningsavgiften bør avvikles. Lavere omsetningsavgift vil styrke økonomien for norsk landbruk tilsvarende over 100 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre mener det skal lages et felles opplysningskontor som har til formål å ivareta opplysninger om klima, matsvinn, økologi, mat og helse. Dette medlem mener en sammenslåing og endring av formål og oppgaver vil kunne gi rom for lavere omsetningsavgifter enn i dag. Dersom det ikke lages et felles opplysningskontor med slikt formål, mener dette medlem at alle opplysningskontor, unntatt «frukt og grønt», skal legges ned.»

Ingen av forslagene representerte et flertall på stortinget. Det ble ikke stemt over disse forslagene under behandlingen av meldingen på stortinget 25. april.

I jordbrukets krav av 26. april kap. 2.3.6 til årets forhandlinger står det følgende:

«Videreføre generisk markedsføring finansiert over omsetningsavgiften
Jordbrukets forhandlingsutvalg konstaterer at det ved Stortingets behandling av Meld. St. 11 (2016-2017) ikke er flertall verken for Regjeringens forslag om å avvikle muligheten til å finansiere opplysningskontorene over omsetningsavgiften eller andre forslag til endringer

av opplysningsvirksomheten.

Jordbrukets forhandlingsutvalg forutsetter at gjeldene opplysningskontorer videreføres og at finansiering av generisk markedsføring av landbruksvarer skjer over omsetningsavgiften som i dag

I **statens tilbud kap. 6.5** i jordbruksforhandlingene av 5. mai lå følgende:

«Landbruks- og matdepartementet vil avvikle finansiering av opplysningsvirksomhet gjennom omsetningsavgift.»

Faglagene brøt forhandlingene, og statens tilbud ble gjenspeilet i **Prop. 141 S (2016-2017) om jordbruksoppgjøret 2017**. Her er setningen fra tilbudet gjentatt i kap. 6.5, og følgende omtale gitt i kap. 7.12.4:

«Landbruks- og matdepartementet vil sette i verk en avvikling av finansieringen av opplysningskontorene gjennom omsetningsavgiften. Departementet legger til grunn at opplysningsvirksomhet for jordbruksprodukter kan opprettholdes dersom man finner andre finansieringskilder enn omsetningsavgift.»

Stortinget behandlet jordbruksoppgjøret 16. juni, og resultatet ble en høyere ramme med noen føringer. Opplysningskontorene var ikke tema.

Staten, Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag forhandlet på nytt ut fra rammen gitt av stortinget.

26. juni undertegnet de en protokoll fra fordelingsforhandlingene. Under kap. 2 Fordeling står det: «For spørsmål som ikke omfattes av denne protokollen, legges Prop. 141 S (2016-2017) til grunn.»

Videre har partene også inngått en Jordbruksavtale 2017-2018, datert 29.06.2017.

LMD har fulgt saken opp, og i **revidert tildelingsbrev til Landbruksdirektoratet av 7. juli** står det i kap. 3.4.7:

«Det vises til kap. 7.12.4 i Prop. 141 S (2016-2017). LMD vil sette i verk en avvikling av finansieringen av opplysningskontorene gjennom omsetningsavgiften. Landbruksdirektoratet må påregne å bistå departementet i denne forbindelse.»

Landbruksdirektoratet avventer en nærmere oppdragsbeskrivelse.

Saksnr.: 056/17	Sektor: Alle	Styre/råd: OR
Behandling: 03.10.2017	Tittel: Møteplan for Omsetningsrådet 1. halvår 2018	Saksnr.: 17/20070-2

Beskrivelse

I tabellen under foreslås møtedatoer for Omsetningsrådet for første halvår 2018. Møtedatoene er sjekket mot aktivitetskalenderen laget av Norsk landbrukssamvirke.

Dato	Aktuelle saker
Torsdag 08.02.2018	Reservemøte. Holdes dersom saker.
Torsdag 12.04.2018	Regnskap for 2017 for faglige tiltak, opplysningsvirksomhet og markedsregulators administrasjonsgodtgjørelse m.m
Onsdag 09.05.2018	Regnskap og årsmelding 2017 for Omsetningsrådet (eventuelt telefonmøte)
Fredag 22.06.2018	Satser i markedsreguleringen 2018, eventuelle endringer i satser for omsetningsavgift 2. halvår 2018, maksimalsats omsetningsavgift korn 2018/2019. Satser priskompensasjon skilling av egg 2. halvår 2018, m.m.

Møtene holdes i lokalene til Landbruksdirektoratet og starter kl 10:00. Telefonmøter starter kl 08:30.

Hjemmel

Forutsetninger

Vedlegg

Møtebehandling

Det ble lagt til et nytt møte tirsdag 13. mars kl 10:00. Videre ble møtet torsdag 12. april flyttet til mandag 16. april. Starttidspunkt for møtet 22. juni ble endret til kl 09:00. Enstemmig vedtak.

Forslag til vedtak

Følgende møtedatoer fastsettes for Omsetningsrådet for 1. halvår 2018:

Torsdag 8. februar kl 10:00

Tirsdag 13. mars kl 10:00

Mandag 16. april kl 10:00

Onsdag 9. mai kl 10:00

Fredag 22. juni kl 09:00